

Kiss Gábor Ferenc[◇]

„Leleményes mi népünk...” „Íróasztal feltalálók” a második világháború előestéjén. 1938–1941

DOI 10.17047/HADTUD.2026.36.KSZ1.117

A modern kor háborúiban a tömeghadsereg kiegészítését a polgári társadalom biztosította, így az is közvetlenül érintetté vált. Az első világháború esetében ezt erősítette fel a háborús vereség és Trianon tragédiája, és annak össztársadalmi kérdéssé válása. A hivatalos katonai gondolkodás egyértelműen nyomon követhető a korszak katonai szakirodalmi és levéltári forrásaiból, de „népi útkeresés”-nek is akad lenyomata. A M. kir. Honvédelmi Minisztérium 3.b osztály irataiban lelhető fel egy sajátos iratcsoport, az ide beküldött haditechnikai találmányok leírása, melyek jellemzően haderőn kívüli egyének tollából származtak. Cikkemben ezek bemutatására és elemzésére vállalkozom
KULCSSZAVAK: találmányok, haditechnika, második világháború, 1938–1941

„Our people are inventive...” „Desk inventors” on the eve of World War II. 1938–1941

In the wars of the modern era, civilian society provided the manpower for the mass armies, and thus became directly involved. In the case of World War I, this involvement was reinforced by the defeat in the war and the tragedy of Trianon, as well as the fact that these events became issues of concern to society as a whole. Official military thinking can be clearly traced in the military literature and archival sources of the era, but there are also traces of a “popular search for solutions.” A distinctive group of documents can be found in the records of Department 3b of the Royal Hungarian Ministry of Defence: descriptions of military-technical inventions submitted to this department, which typically originated from individuals outside the armed forces. This article presents and analyses such documents.

KEYWORDS: invention, military technology, World War 2, 1938–1941

[◇] Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, főiskolai docens – University of Szeged, Juhász Gyula Faculty of Education, associate professor; email: kiss.gabor.ferenc@szte.hu; <https://orcid.org/0000-0001-8654-5789>

Bevezető

Az első világháború után a birodalmi állami keretből kiváló, függetlenné váló csonka Magyarország fontos feladata volt az önálló magyar hadügyi adminisztráció megszervezése. A korábbi alapokra építve 1920 márciusában, miután az államforma tekintetében visszaállt az évezredes hagyományokkal bíró királyság s kormányzóvá választották Horthy Miklóst, Magyar királyi Honvédelmi Minisztérium néven megalakult a Horthy-kor legmagasabb szintű honvédelmi kormányzati szervezete.¹ A kialakult minisztériumi struktúrán belül csoportokra és azon belül osztályokra dedikálták az egyes szakfeladatokat. A Tárgyalt korszakban (1938–1941) érvényben lévő szervezeti felépítés alapján a Honvédelmi Minisztérium 3. b. osztályának feladata *„A rendszeresített harc- és gépjármű, valamint kerékpáranyag, továbbá az ezekre vonatkozó találmányok és szabadalmak nyilvántartása. Új járművek kivizsgálásának, próbagyártásának, csapatpróbájának és rendszeresítésének elrendelése a HTI és a VKF javaslata, illetve véleménye alapján. Az osztály ügykörébe tartozó találmányok és szabadalmak ügyeinek intézése.”*² A feladatleírás alapján kerültek ide a vizsgálatunk tárgyába tartozó dokumentumok, melyek kivétel nélkül egyszerű állampolgárok által létrehozott haditechnikai újítások tervezetei. Az osztály szakterületéből adódóan ezek az osztályhoz tartozó harcjármű, gépjármű és a kerékpár szakterületet ölelik fel. Más ügykörökhöz, mint pl. gyalogsági, tüzérségi, lőszer- és robbanóanyag, gázvédelmi és vegyi harc, műszaki, híradás, közlekedési, hadihajózás vagy katonai egészségügyhöz kapcsolódó ötletek, találmányok így nem kerültek a látókörünkbe. A kutatás mintavétel jellegét az is erősíti, hogy kronológiailag is csak egy szűkebb évkörre, az 1938–1941 közötti időszakra rendelkezünk adatokkal. A beküldött tervekkel az osztály komolyan foglalkozott. Bármilyen dilettánsnak tűnhettek egyes elképzelések, mindegyikről született szakvélemény és az alapján hivatalos választ kaptak a „tervek” beküldői. A szakvéleményt a 3.b osztály vagy más illetékes osztályok, valamint a Haditechnikai Intézet szakértői készítették.

Az első világháborút lezáró trianoni békeszerződés, a történelmi Magyarország feldarabolása mellett, megcsonkította annak véderejét is. A leszerelés nemcsak a meglévő létszámot, hadrendet és haditechnikát érintette, hanem igyekezett felszámolni azokat a szellemi műhelyeket is, melyek kulcsfontosságúak a haderő léte és fejlesztése szempontjából. A vezérkar és a vezérkari képzés megszüntetése is ezt a szolgálta, de ide sorolható a haditechnikai fejlesztésért felelős intézmények megszüntetése is: *„A jelen Szerződés életbelépését követő három hónapon belül fegyver, lőszer és minden más hadianyag előállítására, kikészítésére, beraktározására vagy tanulmányozására szolgáló minden más telepet meg kell szüntetni, vagy tisztán kereskedelmi célra kell átalakítani.”*³

A békeszerződés rendelkezéseinek megfelelően az első világháború után tehát nem csak a várt demobilizáció következett be, hanem az azt messze meghaladó mértékű

¹ Sziijj 1997.

² Sziijj 1997.

³ 1921. évi XXXIII. törvénycikk.

katonai leszerelés, amely a magyar védelmi képességeket hosszú távon is sújtotta. A katonai fejlesztések intézményrendszerét – mint ahogy a haderő jelentős részét –, rejtett alakulatok formájában igyekeztek fenntartani. A Szövetségi Katonai Ellenőrző Bizottság 1927-es távozása lehetővé tette a haditechnikai kutatások nyílt szervezetének megszervezését, így 1930-ban megalakult a Magyar Királyi Honvéd Haditechnikai Intézet, melynek harmadik osztálya kezelte a fegyverzet és jármű ügyeket.⁴ Ezzel tehát kialakult a haditechnikai kutatások alapintézménye, melynek feladata *„a technikai tudományok fejlődését figyelemmel kísérni és azok terén elért eredmények katonai célokra való felhasználását, úgy elméleti, mint gyakorlati téren előkészíteni.”*⁵

A találmányok

A fentiekben bemutatott szervezetek a legfontosabb professzionális szakmai szereplői a kutatásomban felhasznált források történetének. Egyik oldalon az amatőr „feltalálók”, másik oldalon pedig a szakma legjobbjait tömörítő intézmények. Az alábbiakban táblázatba foglaltam a fellelt dokumentumokat, így megkönnyítve az elemzésüket. Az adatok forrása minden esetben a Hadtörténelmi Levéltár által őrzött m. kir. Honvédelmi Minisztérium fondjában található dokumentumok. A táblázatban a találmány elnevezése a feltaláló által adott nevet vagy funkciót követi, egyúttal itt jelöltem a dokumentum forrását is. A találmány leírása rövid, informatív, annak lényegét megragadó leírás. Lehetőség szerint megadom a feltaláló adatait, s a szakértői vélemény lényegét. A kivonatolás azért is lehetséges, mert a találmányok – vagy a találmánynak tartott elmeszülemények – műszaki leírása is sokszor kezdetleges, még az alapvető műszaki követelményeknek sem felel meg.

Az adatok alapján kimutatható, hogy a magányos, gyakorlatilag a fészerben dolgozó népi feltalálók általános jellemzője, hogy híján vannak a szükséges képzettségnek és tapasztalatnak mind katonai, mind pedig műszaki téren. Ez érzékelhető találmányaik alacsony színvonalú prezentációján: kézzel felkiccelt ábrák, a műszakirajz ismeretek teljes hiánya, aránytalanságok. Sok esetben az alapvető természettudományos és műszaki tudás terén is hiányosságok vannak (lásd perpetuum Mobile!) A megfelelő katonai képzettség és tapasztalatok jelentősége elsősorban a valódi újításhoz szükséges tudás és kompetenciák hiányát jelenti. Az adatok 5 főről igazolják, hogy van katonai múltja (hadirokkant vagy konkrét katonai rendfokozat), de ez találmányuk minősége tekintetében nem jelent pozitív különbséget a javukra. Az alapvető katonai műszaki trendek nem ismerete miatt nem valós problémákra reagáltak: amit annak véltek, az nem probléma, vagy már meghaladta a létező haditechnika. Mindezek miatt egyetlen találmány sem került elfogadásra, vagy továbbfejlesztésre.

⁴ Hajdú–Sárhidai 2005.

⁵ Hajdú–Sárhidai 2005.

1. táblázat

A forráscsoportban szereplő „találmányok”
(Forrás: Magyar királyi honvédelmi minisztérium. 3. b osztály)

	Találmány	Találmány leírása	Feltaláló	Feltaláló lakhely	Feltaláló egyéb adat	Szakértői vélemény
1	tank ('Huszártank') ⁶	gyalogság szállítása, nincs fegyverzet, lánc talpas, 3 kezelő, 17 katona, 24 db. 1.25 méter! vastag felszerelhető burkolat (páncél, v. fedezéknek)	Huszár Pál	Albertfalva, Késmárk u. 27.	volt cs. és kir. 39. gyalogezred, őrmester	„teljesen laikus”, „műszakilag megoldhatatlan”
2	„minek nevezzetek”?? ⁷	„melynek teljesítőképessége fölül multhatatlan”, 1 személy, 1 géppuska, 80 km/h, hátsókerék meghajtás	Szuhánszky István	Orosháza, Mikes u. 5.	n.a.	„érdektelen, vele foglalkozni nem érdemes”
3	vízi kerékpár ⁸	n.a.	Szabó István	Budapest	szabómester, 25 %-ban hadirokkant honvéd	katonai szempontból jelentőséggel nem bír, szabadon értékesíthető
4	kerékpárral kombinált harceszköz ⁹	harci-. sebesült- és anyagszállító eszköz	Mesterházy Imre	Pestszenterzsében, Dessewffy u. 55.	építési vállalkozó	„katonai szempontból jelentőséggel nem bír”
5	n.a. ¹⁰	n.a.	Gácsér József	Sződliget, Atilla u. 37.	n.a.	„találmányára nem tartok igényt” „ugy járműtechnikai, mint robbantás technikai szempontból annyira gyerekes”
6	ruggyanta kerékpár tömlők javítására eljárás és berendezés ¹¹	n.a.	Jankó Lajos	Szeged	n.a.	n.a.

⁶ Huszár Pál tanktervezete.

⁷ Suzhánszky István találmánya. (A találmány elnevezése a tanulmány szerzőjének tanácsstalanságát jelzi, mikor próbálja körülírni a megnevezhetetlent.)

⁸ Szabó István találmánya tban.

⁹ Mesterházy Imre szabadalma tban.

¹⁰ Gácsér József találmánya tban.

¹¹ Jankó Lajos találmánya.

	Találmány	Találmány leírása	Feltaláló	Feltaláló lakhely	Feltaláló egyéb adat	Szakértői vélemény
7	traktor ¹²	kerekes és lánc talpas, traktor is ha felfegyverzik, alkalmas lesz háborús célra is	Sz. Farkas Ferenc	Cegléd, III. ker. Fűtőház ucca1.	földműves, hadirokkant, újságban olvasta győri program (600 000 000 pengő)	” feltaláló nem küldött rajzot és műszaki leírást, ezért nem bírálhat”
8	futómű ¹³	zökkenés- és rázásmentesség	Paiker István	Jánosi	n.a.	„megvizsgálta és azokat technikailag kivihetetlennek találta”
8	törpetank ¹⁴	„fekvő csatár részére, akkor hatásos, ha nagy tömegben alkalmazzák és pontosan lövő ágyúval”	Szentgyörgyi György	Budapest, III. Keve utca 45/b	n.a.	találmányára honvédség nem tart igényt
10	„Robbanómotorok hőenergiájának gazdaságosabb kihasználása” ¹⁵	keletkező hőt és kipufogógázt használja fel	Hodács László	Budapest	1902. évfolyambeli karp. őrvezető	„a feltaláló teljesen készületlen”
11	kerékpár ¹⁶	mostaninál nagyobb hatékonyságú kerékpár	Mészáros Jenő	Pécs, Gyárváros Gyula u. 8.		„honvédség nem használhatja, foglalkozni sem érdemes vele”
12	valami fegyverféleség, de hiányzik a találmány pontos leírása ¹⁷	„harci eszköz, mely ezidő szerint egyetlen államnak sincsen, mely a maga fegyverzetével szemben husszoros túlerővel is megsemmisítő hatással bírna”	Vass István	n.a.	n.a.	„további intézkedést nem igényel”

¹² Sz. Farkas Ferenc találmánya tban.

¹³ Paiker István János-i futómű tervét elbírálás végett megküldi.

¹⁴ Szentgyörgyi György törpetank találmánya.

¹⁵ Hodács László budapesti lakós találmánya.

¹⁶ Mészáros Jenő találmánya tban.

¹⁷ Vass István találmánya.

	Találmány	Találmány leírása	Feltaláló	Feltaláló lakhely	Feltaláló egyéb adat	Szakértői vélemény
13	5 találmány: repülő vonat (úgy repül, mint a zeppelin) ¹⁸	nincs leírás, sokszor olvashatatlan szöveg	Haré József	Budapest, Örömvölgy u, 12. félemelet 23.	50 %-os hadirokkant	„komolytalan, műszaki adatot nem tartalmaz”
14	kontrafékes szabadonfutó kerékpár ¹⁹	nincs újítás, az ismert elv alkalmazása	Szabó Lajos	Cegléd	n.a.	találmányára honvédség nem tart igényt, szabadon értékesíthető
15	hadihíd- és pontonszállító járműveknél lényegtelen újítások ²⁰	bejelentést azért tette, hogy mint nem árja származású az iparengedélyhez a HM támogatását elnyerje	Reisinger László	n.a.	műszerész	„tovább foglalkozni nem szükséges”
16	szikra-, hang- és lángfogó ²¹	vízzel teli dob a kipufogócsőre	Varga Pál	Budapest, X. Szállás u. 13.	n.a.	„honvédségnél nem alkalmazandó”: a láncalp zajosabb, mint a motor, teljesítménycsökkenés
17	„erő-motor” ²²	„sikerült megalkotnom a technika legnagyobb vívmányát, a melyen mérnökök egész légiói dolgoznak, az ugynevezett perpetum Mobilet” – 10-12 lóerő, minden gáz, tüzelőanyag vagy mesterséges fűtés vagy levegő felhasználása nélkül	Orbán Dezső	Budapest, Dohány u. 63.	n.a.	további tárgyalásra nem alkalmas: nincsenek műszaki adatok
18	örökmozgó gép ²³		Kállay György	Krasznaterebes	n.a.	további tárgyalásra nem alkalmas: nincsenek műszaki adatok

¹⁸ Haré József találmánya.

¹⁹ Szabó Lajos találmánya tban.

²⁰ Reisinger L. találmánya tban.

²¹ Varga Pál találmánya.

²² Orbán Dezső találmánya.

²³ Kállay György találmánya.

	Találmány	Találmány leírása	Feltaláló	Feltaláló lakhely	Feltaláló egyéb adat	Szakértői vélemény
19	„feltalált dolgok gépjárműre használhatók” ²⁴	menetbiztosító járkerék, menet közben ki- és bekapcsolható differencia rögzítő	Biro Dezső	Csanádalberti 100/a.	asztalos	nincsenek műszaki adatok, rajzok
20	gyújtószikra vizsgáló műszer ²⁵		Parák Endre	Garamdamásd	n.a.	már vannak jobb és tökéletesebb eszközök, honvédségnél nem alkalmazandó, szabadon értékesíthető
21	kerékpár ²⁶	szabadonfutó lánckerék nélküli kerékpár	Magda János	n.a.	n.a.	
22	robbanómotor hangtompító ²⁷	motor teljesítménycsökkenés nélkül	Reisinger László	n.a.	műszerész	beterjesztés alapján nem lehet elbírálni
23	szántalp ²⁸	n.a.	Özv. Szlukovinyi Jenőné	Alcsút		honvédségnél nem merült fel szántalpak alkalmazása
24	fűtőanyag nélküli motor ²⁹	hangtalan, „már tíz éve fedeztem fel, de a román megszállás alatt nem árultam el, és nem tud senki”, „van még ezenkívül viziturbinám is”	Kovács Katona Félix	Nagykároly, Gyulai Pál u. 1.	hentes- és mészáros mester	„levelében olyan nagyfokú műszaki felkészületlensége és tájékozatlanságot árul el, hogy találmányával való további foglalkozást nem javaslom”
25	„tökéletes tank ablak” ³⁰	tökéletes kilátás	Benedek Gyula	Nagysomkút	írnok	nem újdonság, nem érdemes vele foglalkozni

²⁴ Biro Dezső csanádalberti lakos találmánya.

²⁵ Parák Endre találmánya tbn.

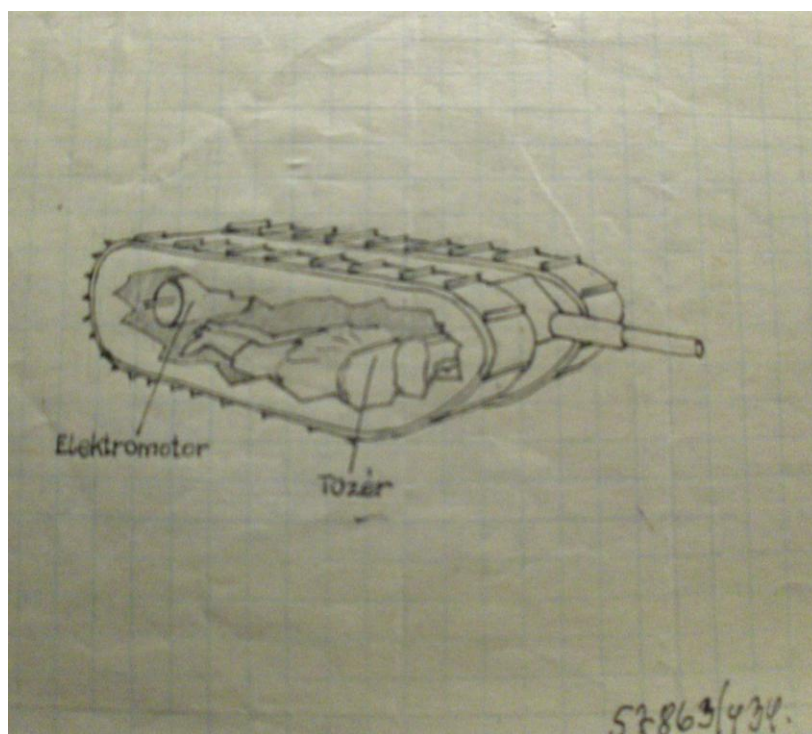
²⁶ Magda János kerékpár szabadalma tbn.

²⁷ Reisinger László műszerész robbanómotor hangtompító találmánya.

²⁸ Özv. Szlukovinyi Jenőné találmánya.

²⁹ Kovács Katona Félix találmánya. tbn.

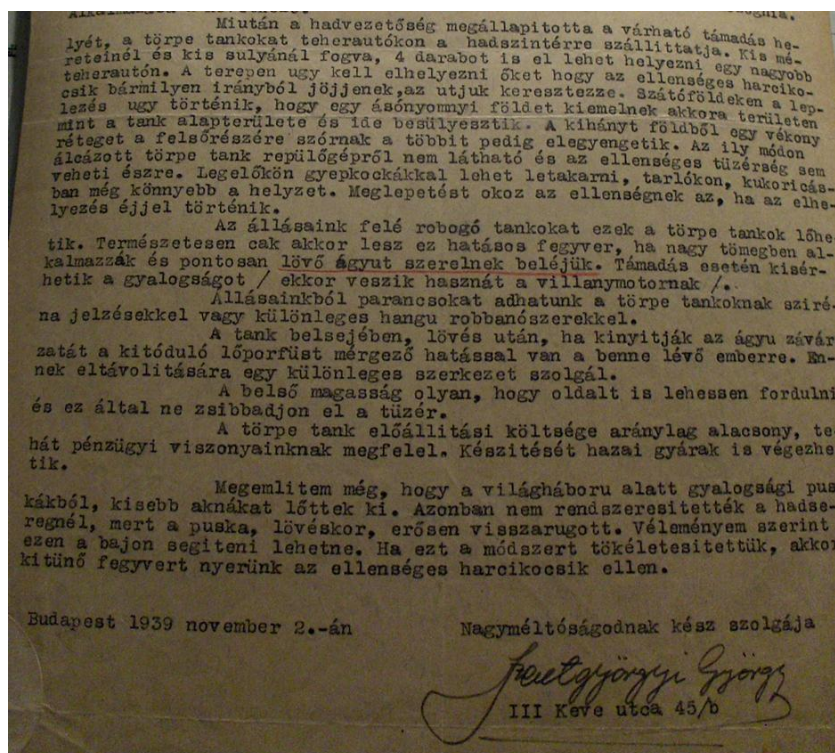
³⁰ Benedek Gyula találmánya.

1. ábra

A Szentgyörgyi György-féle törpetank.

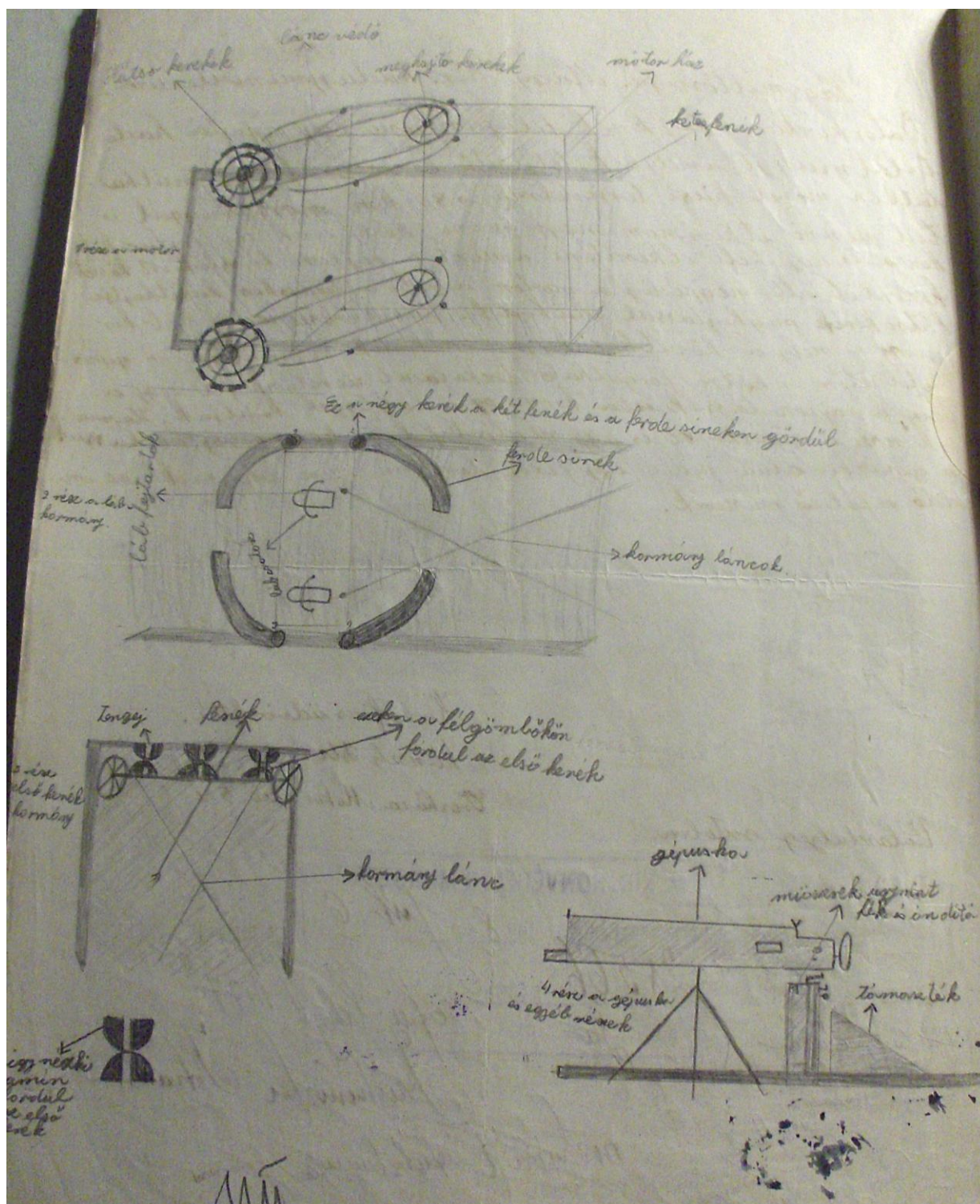
(Forrás: Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 2004 eln. 3. b. gk. 115)

2. ábra

A Szentgyörgyi György-féle törpetank leírásának részlete.

(Forrás: Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 2004 eln. 3. b. gk. 115)

3. ábra

A Szuhánszky István csodafegyvere.

(Forrás: Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1938. 28.566 eln. 3. b. gk. 1477)

4. ábra

Mesterházy csodakerékpárja.

(Forrás: Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1938. 90.508 eln. 3. b. gk. 3408)

Következtetések

Mégis, mi motiválta ezeket a kétségkívül lelkesnek tűnő innovátorokat, hogy időt és energiát fektessenek bele ennyire haszontalan dologba? Az elküldött találmányleírásokban szerzőik általában honvédségi hasznosításra ajánlják fel ötletüket, s ehhez pénzügyi támogatást kérnek, hogy befejezhessék és teljesen megvalósíthassák elképzelésüket. Ezt persze, mint a táblázatból is látszik, a bíráló szakértők rendre visszautasítják. Az anyagi előnyök mellett ugyanakkor egy másik tényező is érzékelhető, s ez a társadalmi reflexió ma is kitapintható a nemzetközi konfliktusokra való reagálás tekintetében; a katonai kérdések iránti közérdeklődésnek egy különleges formája is megjelent nem csak lokális közösségi, hanem a tömegkommunikáció következtében országos szinten is.

Már az első világháború alatt megjelent a szakértőknek egy sajátos csoportja, akik a problémától és a felelősségtől biztos távolságra véleményezték a háborút. A „Kávéházi Konrád”-nak elnevezett szájhősök közös jellemzője, hogy mind a szakértelemnek, mind a biztos információknak híján voltak, de ez nem zavarta őket a

háborúról szóló bölcsességeik megalkotásában. Nemcsak a pletyka, hanem a humor forrásaivá váltak. Már 1914-ben tollhegyre tűzte a kor újságírása ezt a hozzáértést: „*Marhaság! Marrrhaság! Mit tudjátok ti, mi történt az uzsoki szorosban. Mit tudja azt a vezérkar! Hát kérlek, csak érteni kell hozzá. Jött előbb egy szotnya kozák, ez legalább tízezer gyalogos negyven ágyúval, aztán jött egy nehéz üteg, ami cirka húszezer aviatikust tehet, persze beleszámítva a trént is. Na és mi történt? Az oroszok így álltak, így, — mint egy kifordított dupla W betű. És mink így álltunk, így — mint egy behorpasztott nagy B betű. A dupla W két hegye érintkezésbe jutott a nagy B horpasaival és megtörtént! Persze az orosz trén be volt löve a mi szanitéceink lövészárkaiba, viszont a mi trénünk pontosan tudta, hova kell irányítani az ágyukat. így esett, hogy a dupla W két hegye fölszúrt egy-egy orosz zászlóaljat, ami testvérek közt negyvenezer ember. Nna!*” (Borsszem Jankó újság 1914)³¹ Szőke Szakáll, a kor ismert humoristája így jelenítette meg ezt az egyik fennmaradt előadásában: „*helyzet mostanában a következő: mondjuk, hogy itten áll egy orosz batéria, szembe vele áll egy német divízió, erősen tüzel a nap, a nap az föntről letüzel... a mi gépfegyverünk az percenkét ezret lő, az oroszé minden évben egyet*”³². De a háború jegyében Krúdy Gyula is megemlékezik az önjelölt generálisokról, ha nem is ilyen humoros formában: „*Mindenki okosabbnak akar látszani, mint amilyen. Nincsen olyan ostoba fráter Pesten, akinek ne volna valamely új híre, drága, szentséges Harcos fiainkról. Nincsen olyan alacsonyrendű agyvelő, — amely azelőttiben sárkaparó volt a népszálló előtt, — amely billétát ne váltana a képzelődés tehervonatára. És a gyávák, a nyúl szívűek, a rogyant nadrágosok, a fülbesugdosók, a térképszakértők, a följelentők, a pesti ember minden aljasságával megáldott kávéháziterroristák: most futják ki legjobb formáikat, mint sportnyelven mondani szokták.*”³³ A témát részletesebb bemutatását elvégezték mások,³⁴ itt most elégedjünk meg a jelenség körülírásával. Ez persze nem feltétlenül rosszindulatú dolog lehetett, hisz a háború közügy, a tömeghadsereg háborúja még inkább az, és különösen akkor, ha az a háború elhúzódik és a társadalom nem harcoló részét egye jobban igénybe veszi. S mivel közügy, ugyanakkor a dolog természeténél fogva információhiánnyal küszködik szinte mindenki, ezért akik értelmezni próbálják a káoszt, kénytelenek találgatásokba bocsátkozni. A trianoni tiltások ellenére, a békeszerződés területi következményei és a lezajlott világháború össztársadalmi hatásai miatt a katonai kérdések iránti érdeklődés továbbra is fennmaradt. A tragikus kimenetelű háború és a súlyos vereség, kérdéseket és válaszokat indukált minden társadalmi, szakmai és műveltségi szinten. Ugyanakkor a revíziós lehetőségek széles palettája (diplomácia, kultúrfölény vagy katonai) egyértelművé tette mindenki előtt, hogy Magyarország számára szükséges a haderő fejlesztése. A területviasszerzésekért folytatott propaganda termékeny talajra talált, hisz a súlyos területcsonkítás szinte mindenkit érintett, érdekelté tett a kérdésben, így a honvédelem ügye továbbra is elsőrendű közügy maradt.

³¹ Untauglich Konrád sztratégiai fejtegetései a Stapnell-kávéházban.

³² Szőke 1915.

³³ Krúdy 1914.

³⁴ Hacska 2020.

Az első világháborút megjárt veteránok, illetve a háborús emlékezet megőrizte nemcsak a hősiesség, hanem az alkalmazkodóképesség legendáját is. A háborúban maga a túlélés is folyamatos innovációt követelt a fronton, sokszor ad hoc módon kialakított eszközök alkalmazása vált szükségessé. Így tehát ennek 'népi haditechnika'-nak ismert előzményei is voltak.

Összegzésként megállapítható, hogy a vizsgált – de reprezentatív mintának nem tekinthető – levéltári forráscsoport inkább népi kulturális vagy folklorisztikai terméknek minősíthető, mintsem valódi katonai, műszaki vagy természettudományos újításnak, illetve forrásnak. Az ismertetett „találmányok” esete azzal a leírt társadalmi folyamattal függ össze, hogy a civilek érdeklődtek, illetve nyitottak voltak a honvédelem kérdése iránt (az említett anyagi haszonszerzés mellett), és hogy a forráscsoportban ismertetettek ezzel a jelenséggel (is) összefüggenek.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1921. évi XXXIII. törvénycikk
<https://net.jogtar.hu/printiframe?docid=92100033.TV&targetdate=&printTitle=1921.%20%C3%A9vi%20XXXIII.%20t%C3%B6rv%C3%A9nycikk&dbnum=77&referer=1000ev> (Letöltés ideje: 2026. 01. 21.)
- Hacsa 2020. A "hullakeselyűk". A kávéházi Konrádok kora. 2020. április 7.
https://arcanum.blog.hu/2020/04/07/a_hullakeselyuk (Letöltés ideje: 2025. 10. 15.)
- Hajdú Ferenc–Sárhidai Gyula 2005. A Magyar Királyi Honvéd Haditechnikai Intézettől a HM Technológiai Hivatalig, 1920-2005. HM Technológiai Hivatal.
- Karinthy Frigyes: Népiesch. In *Így írtok ti*. <https://mek.oszk.hu/00700/00716/html/> (Letöltés ideje: 2025. 10. 15.)
- Krúdy Gyula 1914. Pogrom a gyávák ellen. Magyarország, 1914. október 4.
https://adt.arcanum.com/hu/view/Magyarország_1914_10/?query=k%C3%A1v%C3%A9h%C3%A1zi+konr%C3%A1d&pg=62&layout=s (Letöltés ideje: 2025. 10. 14.)
- Sziji Jolán (szerk.) 1997. Fond- és állagjegyzék. A Hadtörténelmi Levéltár őrzésében lévő katonai iratok. Budapest. <https://mek.oszk.hu/01300/01340/html/index.htm> (Letöltés ideje: 2025. 10. 01.)
- Tardy Lajos 1989. *Históriai ínyencfálatok*. Budapest, Laude Kiadó.
- Untauglich Konrád sztratégiai fejtegetései a Stapnell-kávéházban. *Borsszem Jankó*, 1914. október 11.
https://adt.arcanum.com/hu/view/BorsszemJanko_1914_02/?query=k%C3%A1v%C3%A9h%C3%A1zi+konr%C3%A1d&pg=185&layout=s (Letöltés ideje: 2025. 10. 15.)
- Szőke Szakáll 1915. Kávéházi Konrád. I. rész.
https://gramofononline.hu/201698169/kavehazi_konrad_i_resz (Letöltés ideje: 2025. 10. 14.)
- Hadtörténelmi Levéltár*
- Benedek Gyula találmánya*. Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1941. 26398 eln. 3. b. 1989.
- Biro Dezső csanádalberti lakos találmánya*. Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 58.849 eln. 3. b. 4221.
- Gácsér József találmánya tban*. Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1938. 58.728 eln. 3. b. gk. 3285.
- Haré József találmánya*. Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 118.870 eln. 3. b. 5326.
- Hodács László budapesti lakos találmánya*. Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 45537 eln. 3. b. gk. 3289.
- Huszár Pál tanktervezete*. Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1938. 19.059 eln. 3. b. gk. 933.
- Jankó Lajos találmánya*. Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1938. 30.537 eln. 3. b. gk. 2728.
- Kállay György találmánya*. Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 55.877 eln. 3. b. 4030.
- Kovács Katona Félix találmánya*. tbn. Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1941. 3877 eln. 3. b. 870.
- Kp. lökésgátló és seb. váltó szerkezet tban*. Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1938. 59.191 eln. 3. b. gk. 3324.
- Magda János kerékpár szabadalma tbn*. Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1941. 3877 eln. 3. b. 870.

- Özv. Szlukovinyi Jenőné találmánya.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1941. 24.044. eln. 3. b. 1709.
- Mesterházy Imre szabadalma tban.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1938. 90.508 eln. 3. b. gk. 3408.
- Mészáros Jenő találmánya tban.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 6.631 eln. 3. b. gk. 593.
- Orbán Dezső találmánya.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 55.876 eln. 3. b. 4029.
- Paiker István János-i futómű tervét elbírálás végett megküldi.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 4855 eln. 3. b. gk. 449.
- Parák Endre találmánya tban.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1941. 4549 eln. 3. b. 329.
- Reisinger L. találmánya tban.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 14.770 eln. 3. b. 985.
- Reisinger László műszerész robbanómotor hangtompító találmánya.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1941. 16129. eln. 3. b. 10173.
- Sz. Farkas Ferenc találmánya tban.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1938. 51.211 eln. 3. b. gk. 2760.
- Sz. Farkas Ferenc, földműves ceglédi lakos találmánya tban.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1938. 2200 eln. 3. b. gk. 189.
- Szabó István találmánya tban.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1938. 53.217 eln. 3. b. gk. 2907.
- Szabó Lajos találmánya tban.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 378. eln. 3. b. 40.
- Szentgyörgyi György törpetank találmánya.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 2004 eln. 3. b. gk. 115.
- Szuhánszky István találmánya.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1938. 28.566 eln. 3. b. gk. 1477.
- Varga Pál találmánya.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 59.326 eln. 3. b. 4265.
- Vass István találmánya.* Magyar királyi honvédelmi minisztérium 1940. 14.022 eln. 3. b. gk. 593.